

Сергей Омельчук. Ученическая научно-исследовательская работа по украинскому языку в аспекте культуры речи.

В статье проанализированы нормы культуры украинской литературной речи в МАНовских работах старшеклассников по украинскому языку. Определены и охарактеризованы типичные нарушения в письменном научной речи учеников – членов МАН на лексическом, грамматическом, стилистическом и орфографическом уровнях.

Ключевые слова: культура научной речи, аспекты культуры речи, научная работа, нормативность, виды ошибок в научных работах старшеклассников.

Sergei Omelchuk. Students' research work on Ukrainian language in the cultural aspect of speech.

The observance of cultural norms in Ukrainian literary speech in MAS (Minor Academy of Sciences of Ukraine) projects of senior pupils on the Ukrainian language is analyzed in the article. Typical violations in the written scientific speech of MAS students-members in lexical, grammatical, stylistic and orthographic levels are defined and characterized.

Key words: culture of scientific speech, culture of speech aspects, scientific work, normativeness, mistakes' types in the scientific projects of senior pupils.

УДК 811. 161. 2

О. М. Вікторіна

БОТАНІЧНА ЛЕКСИКА У СТЕПОВИХ ТА СУМІЖНИХ ГОВІРКАХ СЕРЕДНЬОГО ДНІПРО-БУЗЬКОГО МЕЖИРІЧЧЯ

У розвідці зібрано матеріал для «Словника степових та суміжних говірок Середнього Дніпро-Бузького межиріччя». Подано 245 діалектизмів з наявними фонетичними, морфологічними, акцентуаційними дублетами, полісемією. Охарактеризовано основні принципи структури лексикографічних статей.

Ключові слова: ботанічна лексика, степові та суміжні говірки Середнього Дніпро-Бузького межиріччя, діалектизми, лексикографічна стаття.

Постановка проблеми. Українська діалектна лексика здавна привертала увагу багатьох мовознавців. Однак особливо активне її вивчення розпочалося лише в другій половині ХХ століття. Наука про живу основу української мови не може розвиватися без детального дослідження говорів. Важливу роль у розвитку діалектичних, лінгвогеографічних, історичних досліджень з української мови відіграють публікації нового зібраного матеріалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняними мовознавцями зібрано і лексикографічно оформлено значну кількість матеріалу в поліських (ПЛІММ, СЗГ, СПГ та ін.), у прикарпатських та закарпатських (ГГ, Дзендз., МСГГ, Саб. та ін.), у бойківських (Онишк.), у буковинських (СБГ та ін.), у східнословобожанських (ССГ та ін.), у нижньонадніпрянських (СГНН); у східностепових (МССУГ) говірках тощо. Ботанічну лексику в різних регіонах досліджували І. Гороф'янюк [2 та ін.], О. Миголенець [4 та ін.],

Р. Омельковець [6 та ін.], Н. Остах [7 та ін.], М. Поістогова [8 та ін.], І. Сабодаш [8 та ін.] та ін.

У степових та суміжних говірках Дніпро-Бузького межиріччя проаналізовано географічну [3 та ін.] та медичну термінології [1 та ін.]. Однак ці праці не дають повного уявлення про особливості вищезазначених говірок, що дозволяє продовжувати їх дослідження.

Мета статті – зафіксувати і лексикографічно зберегти ботанічну лексику степових та суміжних говірок Дніпро-Бузького межиріччя (на матеріалі говірок Кіровоградщини) з наявними фонетичними, морфологічними, акцентуаційними дублетами, полісемією.

Виклад основного матеріалу. Пропонований матеріал – один з етапів роботи над «Словником степових та суміжних говірок Середнього Дніпро-Бузького межиріччя».

Зібраний матеріал можуть використовувати науковці, аспіранти, здобувачі, студенти у процесі порівняльного аналізу; вчителі-словесники під час вивчення теми «Діалектологія»; етнографи, історики, краєзнавці.

До ботанічної лексики віднесено конкретні іменники на позначення родових назв рослин (**АГРУЗ**, **БУРАК** тощо); окремі види і сорти рослин (**АМЕРИКАНКА**, **ПАВИЧІ** тощо), складники рослини (**ВУСТЮК**, **МОРКВИННЯ** тощо).

Уводячи складені конструкції до аналізованого матеріалу, враховували сформовану в українській діалектології традицію розглядати двокомпонентні утворення, що позначають одне поняття, як лексичні одиниці (див., наприклад, ГГ, с. 33, 101, 138; СБГ, с. 331, 458; СДЛП, с. 81, 92; СЗГ I, с. 4, 7, 77 – 78, 239, 339; СЗГ II, с. 7, 19, 52, 133 – 135, 171 та ін.).

Усі одиниці розміщено в алфавітному порядку.

Лексикографічна стаття має таку структуру.

1. Реєстрове слово, набране жирним великим шрифтом; його запис фонетичною транскрипцією; граматичні ознаки, набрані курсивом; у лапках – значення, а при наявності декількох вони відповідно нумеруються; ареал поширення лексичної одиниці відповідно до умовних скорочень подано в дужках.

2. У статтях з аналогічним значенням з метою уникнення повтору однакового матеріалу введено систему посилань: у випадку повної синонімії значення вказано лише в тому діалектизмові, який за алфавітом зафіксовано першим, а в інших застосовано ремарку ‘т. с., що...’.

АБИРКОСИ [абир'коси] *мн.* ‘будь-які абрикоси’ (с. Мрн Ббр р-ну; с. Дбр Влш р-ну).

АБРІКОСИ [абр'ікоси] *мн.* ‘т. с., що **абиркоси**’ (с. Мхй Олв р-ну).

АГРУЗ [агруз] *ч.* ‘агрус’ (с. Тжн Гйв р-ну).

АГРУС [агрус] *ч.* ‘т. с., що **агрус**’ (с.мт Уст Уст р-ну; с. Мрв Кмп р-ну; с. Крп Крв р-ну; сс. Кпт, Ост Нвм р-ну).

АГРУЗ [агруз] *ч.* ‘т. с., що **агрус**’ (с. Ктр Ббр р-ну).

- АЛКОГОЛІЧКА** [алко'гол'іч'ка] *ж.* 'сорт картоплі (з рожевими і білими плямами)' (с. Остж Нвм р-ну);
[алкого'л'ічка] (с. Грз Глв р-ну; с. Тжн Гйв р-ну; с. Дбр Влш р-ну).
- АМЕРИКАНКА** [амери'канка] *ж.* 1) 'сорт картоплі (довга, рожева, гладенька)' (с. Пдл Олв р-ну); 2) 'сорт картоплі (довга, синя)' (с. Тжн Гйв р-ну).
- АНГЕЛОЧКИ** [анге'лоч'ки] *мн.* 'сорт квасолі (біла, з темно-червоними плямами)' (с. Пдл Олв р-ну; с. Кпт Нвм р-ну).
- АННИЧКА** [ан'ичка] *ж.* 'бур'ян, що росте на городі; невисокий, листя світло-зелене, дрібне, дрібні білі квіточки з жовтими серединками' (с. Првз Крв р-ну).
- АРГОНІЯ** [ар'гон'ія] *ж.* 'жоржина' (с. Птр Нвм р-ну).
- АРГОНІЯ** [ар'гон'ія] *ж.* 'т. с., що **аргонія**' (сmt Влш Влш р-ну).
- АРПАШКА** [ар'пашка] *ж.* 'велика цибулина, яка виростає з тиканки' (с. Птр Птр р-ну).
- БАБКА** [бабка] *ж.* 'подорожник' (с. Грз Глв р-ну).
- БАДИЛ** [бадил] *ч.* 'бадилля з картоплі' (с. Влд, м. Знм Знм р-ну).
- БАДИЛЬ** [бадил'] *ч.* 1) 'сухі стебла рослин' (с. Мрв Кмп р-ну; сс. Крп, Сзн Крв р-ну); 2) 'сухі стебла кукурудзи' (с. Ктр Ббр р-ну).
- БАДИЛЯ** [бадил'а] *с.* 'т. с., що **бадиль 1**' (с. Івнк Знм р-ну).
- БАКЛАЖАН** [бакла'жан] *ч.* 'помідор' (с. Трс Олв р-ну).
- БАРАБОЛЯ** [бара'бол'а] *ж.* 'будь-яка картопля' (с. Тжн Гйв р-ну).
- БЕЗ** [без] *ч.* 'бузок' (с. Снц Улн р-ну; с. Тжн Гйв р-ну).
- БОЯРИШНИК** [бо'йаришник] *ч.* 'глід' (с. Сзн Крв р-ну; с. Птр Птр р-ну).
- БУБКА** [бубка] *ж.* 'ягода' (с. Ндл Нвр р-ну).
- БУРАК** [бу'рак] *ч.* 'буряк' (с. Тжн Гйв р-ну; сс. Лпв, Мжр, Трн Глв р-ну; сс. Б. Блк, Бзн, Чст Влш р-ну; с. Пдв Нвр р-ну; сс. Бгд, Шмр Улн р-ну).
- БУРАЧИКИ** [бу'рачики] *мн.* 'столові буряки' (с. Пдв Нвр р-ну; с. Крт Глв р-ну).
- БУРЯЧКА** [бу'р'ачка] *ж.* 'т. с., що **бурачики**' (с. Кпт, Ост Нвм р-ну).
- БУРЯЧКИ** [бу'р'ачки] *мн.* 'т. с., що **бурачики**' (с. Пнч Нвм р-ну).
- ВАКАЦІЯ** [ва'кац'ія] *ж.* 'акація' (с. Остж Нвм р-ну; с. Пдв Нвр р-ну; сс. П-Збз, Чст Влш р-ну; сс. Грз, Крт Глв р-ну).
- ВІНІГРЕТНИЙ БУРЯК** [ві'ні'іг'р'етній бу'р'ак] *ч.* 'т. с., що **бурачики**' (сmt Уст Уст р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- ВІСТЮК** [ві'с'т'ук] *ч.* 'остюк' (сmt Кмп Кмп р-ну).
- ВІСТЯ** [ві'іст'а] *с.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Сзн Крв р-ну).
- ВУДИНА** [вудина] *ж.* 'засохше бадилля гарбузів, огірків тощо' (с. Трн Глв р-ну; с. Гнт Дбрв р-ну).
- ВУДИННЯ** [вудин'на] *с.* 'засохше бадилля картоплі' (сmt Влш Влш р-ну); [вудин'на] *с.* 'т. с., що **вудина**' (с. П-Збз Влш р-ну).
- ВУДИНЯ** [вудин'на] *с.* 'т. с., що **вудина**' (с. Пдв Нвр р-ну; с. Крт Глв р-ну); [вудин'на] *с.* 'т. с., що **вудина**' (с. Тжн Гйв р-ну; сс. Бгд, Шмр Улн р-ну).
- ВУЗДИКИ** [вуз'дики] *мн.* 'квіти, схожі на чорнобривці' (с. Пдл Олв р-ну).
- ВУСТЮК** [вус'т'ук] *ч.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Ост Нвм р-ну; с. Ндл Нвр р-ну; сс. Дбр, П-Збз Влш р-ну; с. Трн Глв р-ну; с. Влд Крв р-ну; с. Пдл Олв р-ну).

- ВУСТЯК** [вус'т'ак] *ч.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Гнт Дбрв р-ну).
- ВЬЄТНАМКА** [в'йет'намка] *жс.* 'т. с., що **американка 2**' (с. Сбл Знм р-ну).
- ГАЛИЧА** [гали'ча] *жс.* 'алича' (с. Тжн Гйв р-ну).
- ГАБИРКОСИ** [габир'коси] *мн.* 'т. с., що **абиркоси**' (с. Пдв Нвр р-ну; сс. Бгд, Шмр Улн р-ну; с. Крт Глв р-ну).
- ГАБРАЗІЙКА** [габраз'ійка] *жс.* 'цибуля-квочка, кругла' (с. Тжн Глв р-ну).
- ГАРБАЗІЯ** [гарбаз'ія] *жс.* 'т. с., що **арпашка**' (с. Грз Глв р-ну).
- ГАРБУЗ** [гар'буз] *ч.* 'кавун' (с. Чст Влш р-ну).
- ГВУЗДИЧКИ** [гвузд'ички] *мн.* 'чорнобривці' (с. Влс Свт р-ну).
- ГЕОРГІНІЯ** [ге'ор'г'ін'ія] *жс.* 'т. с., що **аргонія**' (с. Ост Нвм р-ну).
- ГЛЬОД** [гл'од] *ч.* 'т. с., що **бояришник**' (с. Чст Влш р-ну; с. Гнт Дбрв р-ну; с. Сбл Знм р-ну; с. Мрв Кмп р-ну; с. Остж Нвм р-ну; с. Сзн Крв р-ну).
- ГНИЛА КАРТОПЛЯ** [гни'ла картопл'а] *жс.* 'дрібна картопля' (с. Пдл Олв р-ну).
- ГНИЛУШКА** [гни'лушка] *жс.* 'дика переспівша груша' (с. Ндл Нвр р-ну; с. Трн Глв р-ну; с. Б. Блк Влш р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- ГОБИРКОСИ** [гобир'коси] *мн.* 'т. с., що **абиркоси**' (с. Чст Влш р-ну).
- ГОГІРОК** [гог'і'рок] *ч.* 'огірок' (с. Мжр Глв р-ну; с. Чрв Гйв р-ну).
- ГОГОШАРИ** [гого'шари] *мн.* 'великий круглий солодкий перець' (м. Знм Знм р-ну; с. В. Ччл Нвг р-ну).
- ГОЇРОК** [гой'і'рок] *ч.* 'т. с., що **гогірок**' (с. Тжн Гйв р-ну; сс. Б. Блк, Бзн, Чст Влш р-ну; с. Ндл Нвр р-ну; сс. Грз, Трн Глв р-ну; с. Шмр Улн р-ну).
- ГОРБАЧЬОВКА** [горбач'оўка] *жс.* 'т. с., що **алкоголічка**' (с. Н. Стд Птр р-ну).
- ГОРДІНА** [гор'д'іна] *жс.* 'т. с., що **аргонія**' (с. Грз Глв р-ну).
- ГОСЕТ** [го'сет] *ч.* 'осот' (с. Чст Влш р-ну; с. Грз Глв р-ну).
- ГОСТЮК** [гос'т'ук] *ч.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Чст Влш р-ну; сс. Дмт, Сбл Знм р-ну).
- ГРИЗАНТЕМА** [гризан'тема] *жс.* 'хризантема' (с. Ч. Кст Птр р-ну; с. Ост Нвм р-ну).
- ГУДИНЯ** [гудин'а] *с.* 'т. с., що **бадиль 1**' (с. Дбр Влш р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну).
- ГУРКИ** [гур'ки] *мн.* 'огірки' (сс. Якм, П. Тшл Млв р-ну).
- ГУСТЮК** [гус'т'ук] *ч.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Б. Блк, смт Влш Влш р-ну; с. Шмр Улн р-ну; смт Онф Онф р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- ГОРГЕНЗІЯ** [гор'генз'ія] *жс.* 'т. с., що **аргонія**' (с. Кпт Нвм р-ну).
- ДРИСЛЯВКА** [д'рисл'аўка] *жс.* 1) 'рання кругла синя слива' (с. Ндл Нвр р-ну; с. Трн Глв р-ну; с. Пдл Олв р-ну); 2) 'переспівша слива' (с. Сбл Знм р-ну).
- ЗЕЛЕНИЙ БАКЛАЖАН** [зе'лений бакла'жан] *ч.* 'баклажан' (с. Птр Птр р-ну).
- ІВАН-ДА-МАР'Я** [і'ван-да-'мар'я] *жс.* 'т. с., що **алкоголічка**' (м. Олдр Олдр р-ну).
- КАВУНИХА** [каву'ниха] *жс.* 'плід кавуна, який має на місці зав'язі велику круглу пляму (вважається смачнішим)' (с. Влд Крв р-ну).
- КАВУНИЦЯ** [каву'ниц'а] *жс.* 'т. с., що **кавуниха**' (смт Уст Уст р-ну; с. Дбр Влш р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну; с. Птр Птр р-ну).

- КАВУНИЧЬКА** [каву'нич'ка] *ж.* 'т. с., що **кавуниха**' (с. Ктр Ббр р-ну; с. Ост Нвм р-ну; с. Дмт Знм р-ну).
- КАВУНКА** [ка'вунка] *ж.* 'т. с., що **кавуниха**' (с. Остж Нвм р-ну).
- КАКІШ** [ка'к'іш] *ч.* 'молочай' (с. Грз Глв р-ну).
- КАМПУСТОЛІЯ** [кампус'тол'ія] *ж.* 'айстра' (с. Скл Нвр р-ну).
- КАНАДКА** [ка'надка] *ж.* 'сорт картоплі (біла, довга)' (с. Смл Млв р-ну).
- КАРТОПЛЕНЯ** [кар'топлен'а] *с.* 'т. с., що **бадил**' (с. Трн Глв р-ну).
- КАРТОПЛІ** [картоп'л'і] *мн.* 'т. с., що **бараболя**' (с. Пдл Олв р-ну).
- КАРТОХЛЯ** [кар'тохл'а] *ж.* 'т. с., що **бараболя**' (с. Грз Глв р-ну).
- КАРТОШКА** [кар'тошка] *ж.*, 'т. с., що **бараболя**' (сс. Кпт, Ост Нвм р-ну; с. Влд Крв р-ну; с. Ктр Ббр р-ну; с. Сбл, м. Знм Знм р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- КВАСОК** [ква'сок] *ч.* 'щавель' (с. П-Збз Влш р-ну; с. П. Брд Дбрв р-ну).
- КВОЧЬКА** [к'воч'ка] *ж.* 'сорт цибулі (з однієї виростає декілька)' (сс. Ост, Остж Нвм р-ну; с. Сзн Крв р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- КЛАПАЧКА** [кла'пачка] *ж.* 'сорт крупних вишень' (с. Трн Глв р-ну).
- КЛУБНІКА** [клубн'іка] *ж.* 'полуниця' (с. Сбл Знм р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- КЛЬОН** [кл'он] *ч.* 'клен' (с. Сбл Знм р-ну; с. В. Ччл Нвг р-ну; с. Трн Глв р-ну).
- КМІН** [км'ін] *ч.* 'тмин' (с. Ост Нвм р-ну).
- КОЛЯНДРА** [ко'л'андра] *ж.* 'коріандр' (с. Тжн Гйв р-ну; с. Крп Крв р-ну).
- КОПИТКИ** [копит'ки] *мн.* 'т. с., що **бурачики**' (сmt Кмп Кмп р-ну).
- КОРЧУХА** [кор'чуха] *ж.* 'т. с., що **квочка**' (с. Грз Глв р-ну).
- КОРЧУШКА** [кор'чушка] *ж.* 'т. с., що **квочка**' (сс. Дбр, Чст Влш р-ну).
- КРАСНИЙ БУРЯК** [к'расній бу'р'ак] *ч.* 'т. с., що **бурачики**' (с. Сзн Крв р-ну).
- КРИЖОВНИК** [кри'жоўник] *ч.* 'т. с., що **агруз**' (с. Сзн Крв р-ну).
- КРИЖОВНІК** [кри'жоўн'ік] 'т. с., що **агруз**' (с. Грз Глв р-ну).
- КРУЧЕНИКИ** [кру'ченики] *мн.* 'квіти, кручені паничі' (с. Чст Влш р-ну).
- КУБАНКА** [ку'банка] *ж.* 'т. с., що **американка 2**' (с. Остж Нвм р-ну).
- КУБІНКА** [куб'інка] *ж.* 'т. с., що **американка 2**' (сmt Уст Уст р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- КУКУРУДЗИННЯ** [куку'рудзин':а] *с.* 'т. с., що **бадиль 2**' (с. Пнч Нвм р-ну).
- КУКУРУЗА** [куку'руза] *ж.* 'кукурудза' (с. Птр Птр р-ну; сmt Уст Уст р-ну; сс. Влд, Сзн Крв р-ну; с. Ктр Ббр р-ну; с. Тжн Гйв р-ну; с. Гнт Дбрв р-ну; с. Мрв, сmt Кмп Кмп р-ну; сmt Онф Онф р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- КУКУРУЗЕННЯ** [куку'рузен':а] *с.* 'т. с., що **бадиль 2**' (с. П-Збз Влш р-ну).
- КУКУРУЗИННЯ** [кукуру'зин':а] *с.* 'т. с., що **бадиль 2**' (с. Гнт Дбрв р-ну; сmt Кмп Кмп р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну; с. Сзн Крв р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- КУКУРУЗЯНКА** [куку'руз'анка] *ж.* 'т. с., що **бадиль 2**' (с. Дбр Влш р-ну).
- КУЩОВКА** [куш'чоўка] *ж.* 'т. с., що **квочка**' (с. Івнк Знм р-ну; с. Сзн Крв р-ну; с. Мрв Кмп р-ну; с. Ктр Ббр р-ну; сmt Уст Уст р-ну; с. Птр Птр р-ну; с. Тжн Гйв р-ну).
- ЛАКАЦІЯ** [ла'кац'ія] *ж.* 'т. с., що **вакація**' (с. П-Збз Влш р-ну).
- ЛАЦІЯН** [лац'і'яан] *ч.* 'дереза' (с. Грз Глв р-ну).
- ЛЄЙСТРА** [л'ейстра] *ж.* 'т. с., що **кампустолія**' (с. Тр Нвм р-ну).
- ЛИБОДА** [либо'да] *ж.* 'лобода' (с. П-Збз Влш р-ну; сс. Грз, Трн Глв р-ну).

- ЛИСА** [л'иса] *ж.* 'т. с., що **алкоголічка**' (с. Чст Влш р-ну; с. Мрв Кмп р-ну).
- ЛИСКА** [л'иска] *ж.* 'т. с., що **алкоголічка**' (с. Ост Нвм р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ЛИЧА** [ли'ча] *ж.* 'т. с., що **галича**' (сс. Б. Блк, Бзн, Чст, смт Влш Влш р-ну).
- ЛУК** [лук] *ч.* 'будь-яка цибуля' (с. Дбр Влш р-ну).
- ЛЮЦЕРКА** [л'у'церка] *ж.* 'люцерна' (Влш р-ну; с. Гнт, м. Пмч Дбрв р-ну; смт Кмп Кмп р-ну; сс. Дмт, Сбл Знм р-ну; с. Ндл, Пдв Нвр р-ну; сс. Крт, Трн, Глв р-ну; сс. Б. Блк, Бзн, П-Збз, Чст Влш р-ну; с. Крп Крв р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- ЛЯЙСТРА** [л'а'їстра] *ж.* 'т. с., що **кампустолія**' (с. Остж Нвм р-ну).
- МАРІКАНКА** [мар'і'канка] *ж.* 'т. с., що **американка 1**' (с. Грз Глв р-ну).
- МАРІЧКА** [мар'і'чка] *ж.* 'т. с., що **анничка**' (с. Остж Нвм р-ну).
- МІТЮЛА** [мі'т'і'юла] *ж.* 'матиюла' (смт Уст Уст р-ну).
- МІШІЙ** [мі'ш'ій] *ч.* 'мишій' (с. Крп Крв р-ну).
- МОКРИЦЯ** [мок'риц'я] *ж.* 'бур'ян, росте на городі, схожий на дику капусту, квітне жовтим кольором' (с. Чст Влш р-ну).
- МОРВА** [морва] *ж.* 'шовковиця' (с. Ндл Нвр р-ну).
- МОРЕЛІ** [мо'рел'і] *мн.* 1) 'т. с., що **абрикоси**' (смт Звл Гйв р-ну); 2) 'абрикоси-дички' (с. Грз Глв р-ну); 3) 'щеплені абрикоси' (с. Крт Глв р-ну).
- МОРКВА** [морк'ва] *ж.* 'морква' (с. Дмт Знм р-ну).
- МОРКВИНЯ** [морк'вин'я] *с.* 'бадилля з моркви' (с. Грз Глв р-ну).
- МУРЕЛЯ** [му'рел'я] *ж.* 1) 'т. с., що **абрикоси**' (с. Грз Глв р-ну; с. Пдв Нвр р-ну); 2) 'зелена абрикоса' (с. Лпв Глв р-ну).
- МУРЕЛЬКА** [му'рел'ка] *ж.* 'зменш. до **муреля 1**' (с. Грз Глв р-ну; с. Пдв Нвр р-ну).
- МУШІЙКА** [му'ш'ійка] *ч.* 'т. с., що **мішій**' (с. Грз Глв р-ну).
- НАГІТКИ** [наг'іт'ки] *мн.* 'календула' (с. В. Ччл Нвг р-ну; с. Дмт Знм р-ну; с. Ндл Нвр р-ну; сс. Дбр, П-Збз Влш р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну; с. Пдл Олв р-ну); [наг'іт'ки] *мн.* 'календула' (с. Ктр Ббр р-ну).
- НАСЄВКА** [на'с'еўка] *ж.* 'різнотрав'я на сіно' (смт Кмп Кмп р-ну).
- НАСІННЬОВА КАРТОПЛЯ** [нас'ін'ова кар'топл'я] *ж.* 'картопля для посадки' (с. Ндл Нвр р-ну; с. Трн Глв р-ну; с. Б. Блк, Бзн Влш р-ну).
- НЄВЄСТА** [н'є'в'єста] *ж.* 'квітка, росте надворі, цвіте навесні білими дрібненькими квіточками' (с. Тжн Гйв р-ну; с. Чст Влш р-ну; с. Ост Нвм р-ну).
- НЄГРІТЯНКА** [н'єгр'іт'анка] *ж.* 'т. с., що **американка 2**' (с. Кпт Нвм р-ну).
- НІГРЕТОСКА** [н'ігре'тоска] *ж.* 'т. с., що **американка 2**' (с. Ост Нвм р-ну).
- ОБИРКОСИ** [обир'коси] *мн.* 'т. с., що **абрикоси**' (с. Мжр Глв р-ну; с. Пдл Олв р-ну).
- ОБРИКОС** [обри'кос] *ч.* 'т. с., що **абрикоси**' (с. Гнт Дбрв р-ну).
- ОГИРКИ** [огир'ки] *мн.* 'т. с., що **гурки**' (м. Пмч Дбрв р-ну; смт Влш Влш р-ну).
- ОГІРЧИНЯ** [ог'ір'чин'я] *с.* 'бадилля з огірків' (с. Грз Глв р-ну).
- ОГОНЬОК** [ого'н'ок] *ч.* 1) 'сорт картоплі (кругла, червона)' (с. Пдл Олв р-ну); 2) 'сорт кавуна' (с. Тжн Гйв р-ну).

- ОГУРЕЦ** [огу|р'ец] *ч.* 'т. с., що **гогірок**' (м. Знм Знм р-ну).
- ОГУРКИ** [огур|ки] *мн.* 'т. с., що **гурки**' (с. Остж Нвм р-ну).
- ОГУРЦИ** [огур|ци] *мн.* 'т. с., що **гурки**' (м. Знм Знм р-ну).
- ОРГІНІЯ** [ор|г'ін'і́йа] *ж.* 'т. с., що **аргонія**' (с. К. Крн Улн р-ну).
- ОРИХ** [о|р'іх] *ч.* 'горіх' (с. Грз Глв р-ну).
- ПАВСЛІКА** [пав'ел'і́ка] *ж.* 'бур'ян-паразит жовтого кольору' (с. Влд Крв р-ну).
- ПАВИЧІ** [пави|ч'і] 'т. с., що **крученики**' (с. Чст Влш р-ну).
- ПАГНІСТИКИ** [паг|н'і́стики] *мн.* 'т. с., що **нагітки**' (сс. Б. Блк, П-Збз, смт Влш Влш р-ну; с. Трн Глв р-ну).
- ПАГНІСТКИ** [паг|н'і́стки] *мн.* 'т. с., що **нагітки**' (с. Ндл Нвр р-ну).
- ПАЛАМІДАЙ** [палам'і́даї] *ч.* 'т. с., що **госет**' (с. Дбр Влш р-ну).
- ПАТЛАЖАН** [патла|жан] *ч.* 'т. с., що **баклажан**' (с. Дбр Влш р-ну).
- ПАТЛАЧКИ** [пат|лачки] *мн.* 'вишні' (с. Снц Улн р-ну).
- ПИР** [пир] *ч.* 'цибуля на зелень' (с. Ост Нвм р-ну).
- ПИРІЙКА** [пи|р'і́йка] *ж.* 'пирій' (с. Грз Глв р-ну).
- ПІОН** [п'і́он] *ч.* 'півонія' (смт Уст Уст р-ну).
- ПОВІЙ** [по|в'і́й] *ч.* 'т. с., що **лаціян**' (с. Пкт Нвр р-ну).
- ПОГАНА КАРТОПЛЯ** [по|гана кар|топл'а] *ж.* 'т. с., що **гнила картопля**' (м. Олдр Олдр р-ну).
- ПОДОРОЖНИК** [подорож|ник] *ч.* 'т. с., що **бабка**' (с. Грз Глв р-ну).
- ПОМИДОР** [поми|дор] *ч.* 'т. с., що **баклажан**' (смт Кмп Кмп р-ну; с. Сбл Знм р-ну; с. Мрн Ббр р-ну; с. Пдв Нвр р-ну).
- ПОМИДОРА** [поми|дора] *ж.* 'т. с., що **баклажан**' (смт Кмп Кмп р-ну; с. Крт Глв р-ну; с. Бзн Влш р-ну; с. Б. Блк Влш р-ну).
- ПОМИДОРЕНЯ** [поми|дорен'а] *с.* 'стебла помідорів' (с. Трн Глв р-ну).
- ПОМІДОРА** [пом'і́дора] *ж.* 'т. с., що **баклажан**' (смт Кмп Кмп р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну).
- ПРОСТЯЧЬКИ** [прост'ач'кі] *мн.* 'не сортові фрукти (здебільшого вишні)' (с. Пдл Олв р-ну).
- ПРОСУРЕНОК** [просу|ренок] *ч.* 'весняна квітка (можливо, пролісок)' (с. Пдл Олв р-ну).
- ПУЦЬВІРІНКИ** [пуц'в'і́рінки] *мн.* 'маленькі огірки' (с. Сбл Знм р-ну).
- ПШИНШИННЯ** [пшин'шин'а] *с.* 'т. с., що **бадиль 2**' (с. Пдл Олв р-ну).
- ПШІНКА** [п'ш'інка] *ж.* 1) 'т. с., що **кукуруза**' (с. В. Ччл Нвг р-ну; сс. Влд, Івнк, м. Знм Знм р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну); 2) 'кукурудза, качани якої мають дрібне зерно' (с. Остж Нвм р-ну).
- ПШОНКА** [п'шонка] *ж.* 1) 'т. с., що **кукуруза**' (с. П-Збз Влш р-ну); 2) 'пшоно' (смт Олв Олв р-ну).
- П'ЯНИЦЯ** [п'я|ниц'а] *ж.* 'т. с., що **алкоголічка**' (с. Івн Длн р-ну).
- П'ЯНИЧКА** [п'я|ничка] *ж.* 'т. с., що **алкоголічка**' (с. Влс Свт р-ну).
- РАТУНДА** [ра|тунда] *ж.* 'солодкий великий перець' (с. Пнч Нвм р-ну; смт Онф Онф р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну).
- РЕПАНКА** [репанка] *ж.* 1) 'овочі або фрукти, які мають не гладеньку, а порепану поверхню' (с. Пдл Олв р-ну); 2) 'сорт картоплі' (смт Уст Уст р-ну).

- РЕПАНОК** [ʁепанок] *ч.* ‘великий жовтий огірок’ (с. Мхй Олв р-ну).
- РЕПАНОЧКА** [ʁепаночка] *ж.* ‘зменш. до **репанка 1**’ (с. Пдл Олв р-ну).
- РИСОВА** [ʁисова] *ж.* ‘сорт квасолі (дрібна, біла)’ (с. Пдл Олв р-ну).
- РИСОВКА** [ʁи|соўка] *ж.* ‘т. с., що **рисова**’ (с. Пдл Олв р-ну).
- РИСОВОЧКА** [ʁи|совочка] *ж.* ‘зменш. до **рисовка**’ (с. Пдл Олв р-ну).
- РІЗАНКА** [ʁізанка] *ж.* ‘сорт картоплі (довга, рожева, гладенька)’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СВЕКЛА** [с|векла] *ж.* ‘гичка буряка’ (с. Івнк Знм р-ну).
- СВИНЯЧА КАРТОПЛЯ** [сви|н’ача кар|топл’а] *ж.* ‘т. с., що **гнила картопля**’ (с. Ндл Нвр р-ну; с. Трн Глв р-ну; с. Дмт Знм р-ну; с. Бзн Влш р-ну).
- СВІРПА** [св’і|р’іпа] *ж.* ‘свирипа’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СЕМЕРЕНКА** [семе|ренка] *ж.* ‘сорт яблук’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СЕМЕРИНКА** [се^нме^н|ринка] *ж.* ‘т. с., що **семеренка**’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СИНЕНЬКИЙ** [си|нен’кий] *ч.* ‘зменш. до **синій**’ (с. Дбр Влш р-ну; смт Кмп Кмп р-ну; с. Ост Нвм р-ну; с. Сзн Крв р-ну; с. Пдл Олв р-ну);
- СИНЄНЬКИЙ** [си|н’ен’кий] *ч.* ‘зменш. до **синій**’ (с. Дмт, м. Знм Знм р-ну).
- СИНЄГЛАЗКА** [син’ег|лазка] *ж.* ‘сорт картоплі’ (с. Дбр Влш р-ну).
- СИНІЙ** [си|н’ій] *ч.* ‘т. с., що **зелений баклажан**’ (с. Дбр Влш р-ну; с. Лпв Глв р-ну; смт Кмп Кмп р-ну; с. Ктр Ббр р-ну; с. Сзн Крв р-ну; с. Пдл Олв р-ну; сс. Дмт, Івнк, м. Знм Знм р-ну; с. Ост Нвм р-ну; с. Бгд Улн р-ну).
- СИНІЙ ПОМІДОР** [си|н’ій пом’і|дор] *ч.* ‘т. с., що **зелений баклажан**’ (м. Знм Знм р-ну).
- СИНЬОГЛАЗКА** [син’ог|лазка] *ж.* ‘т. с., що **синєглазка**’ (с. Мхй Олв р-ну).
- СИТЦЕВИЙ БУРЯК** [ситцеві|бу|р’ак] *ч.* ‘буряк для борща, в розрізі рожеві і білі смужечки’ (с. Ост Нвм р-ну; смт Уст Уст р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну; сс. Влд, Крп Крв р-ну; с. Мрв Кмп р-ну; с. Ктр Ббр р-ну).
- СІМЕЙНА ЦИБУЛЯ** [с’і|мейна ци|бул’а] *ж.* ‘т. с., що **квочка**’ (с. Крп Крв р-ну).
- СІНЄГЛАЗКА** [син’ег|лазка] *ж.* ‘сорт картоплі’ (с. Чст Влш р-ну).
- СІНЄГЛАСКА** [с’ін’ег|ласка] *ж.* ‘т. с., що **синєглазка**’ (с. Мрв Кмп р-ну; с. Тжн Гйв р-ну).
- СІРЄНЬ** [с’і|р’ен’] *ж.* 1) ‘т. с., що **без**’ (смт Уст Уст р-ну; с. Мрв Кмп р-ну); 2) ‘щеплений бузок з крупними квітами’ (с. Остж Нвм р-ну).
- СЛАВУТКА** [сла|вутка] *ж.* ‘сорт картоплі (біла, кругла)’ (с. Грз Глв р-ну).
- СЛАВЯНКА** [сла|в’анка] *ж.* ‘сорт картоплі’ (с. Ост Нвм р-ну).
- СЛИВКИ** [сли|ўки] *мн.* ‘сорт помідорів (маленькі, продовгуваті)’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СЛОВ’ЯНКА** [сло|в’анка] *ж.* ‘т. с., що **слав’янка**’ (с. Сзн Крв р-ну).
- СМОРОДИНА** [смо|род’іна] *ж.* ‘смородина’ (с. Влд Крв р-ну).
- СОРОКАДЕНКА** [сорока|денка] *ж.* ‘сорт ранньої картоплі’ (с. Дбр Влш р-ну; с. Мхй Олв р-ну; с. Тжн Гйв р-ну; с. Ост Нвм р-ну; с. Сзн Крв р-ну).
- СОРОКОДЕНКА** [сороко|денка] *ж.* ‘т. с., що **сорокаденка**’ (с. Пдл Олв р-ну).
- СОРОКОДНЄВКА** [сорокод|н’еўка] *ж.* ‘т. с., що **сорокаденка**’ (с. Грз Глв р-ну).
- СПАРЦЕТ** [спар|цет] *ч.* ‘еспарцет’ (сс. П-Збз, Чст Влш р-ну).

- СПЕРЦЕТ** [спер'цет] *ч.* 'т. с., що **спарцет**' (с. Тжн Гйв р-ну; с. Гнт Дбрв р-ну).
- СПОРИШ** [спо'риш] *ч.* 'порічка' (м. Ббр Ббр р-ну).
- СПОРИШКА** [спо'ришка] *ж.* 'т. с., що **спориш**' (с. Трн Глв р-ну).
- СПОРИШКИ** [спориш'ки] *мн.* 'порічки' (с. Гнт Дбрв р-ну; с. Трн Глв р-ну).
- СТОЛОВЧИКИ** [сто'лоўчики] *мн.* 'т. с., що **бурачики**' (с. Ндл Нвр р-ну).
- СТРЕЛКА** [стр'елка] *ж.* 'цибак' (с. В. Ччл Нвг р-ну).
- ТИКВА** [тиква] *ж.* 'гарбуз' (м. Знм Знм р-ну).
- ТМІН** [тм'ін] *ч.* 'т. с., що **кмін**' (с. Крп Крв р-ну; с. Сбл Знм р-ну; с. Ост Нвм р-ну).
- ТРАВКА** [траўка] *ж.* 1) 'т. с., що **луцерка**' (с. Пдл Олв р-ну); 2) 'суданка' (с. Крп Крв р-ну).
- УСТЮК** [ус'т'ук] *ч.* 'т. с., що **вістюк**' (с. Пнч Нвм р-ну; с. Сзн Крв р-ну; смт Кмп Кмп р-ну; с. Сбл Знм р-ну; сс. Ктр, Мрн Ббр р-ну; с. Бгд Улн р-ну).
- ФАСОЛЯ** [фа'сол'а] *ж.* 'будь-яка квасоля' (сс. Глв, Крт, Трн Глв р-ну; с. Тжн Гйв р-ну; сс. Бгд, Шмр Улн р-ну; сс. Дбр, Чст Влш р-ну; с. Пдв Нвр р-ну).
- ФІЛІЙНИК** [ф'і'л'ійник] *ч.* 'лікувальна рослина' (с. Пдл Олв р-ну).
- ФІЛІЛЬНИК** [ф'і'л'ник] *ч.* 'т. с., що **філійник**' (с. Мхй Олв р-ну).
- ФІЛІННИК** [ф'і'л'ін'ник] *ч.* 'т. с., що **філійник**' (с. Крп Крв р-ну; с. Ктр Ббр р-ну; с. Гнт Дбрв р-ну; с. Пкт Нвр р-ну).
- ФРИЗАНТЕМА** [фризан'тема] *ж.* 'т. с., що **гризантема**' (с. Кпт Нвм р-ну).
- ФУНТОВКА** [фун'тоўка] *ж.* 'т. с., що **арпашка**' (с. Чст Влш р-ну).
- ХАЛЯНДРА** [ха'л'андра] *ж.* 'т. с., що **коляндра**' (с. Ктр Ббр р-ну).
- ХВАСОЛЯ** [хва'сол'а] *ж.* 'т. с., що **фасоля**' (с. Бзн Влш р-ну).
- ХВІЛІЙНИК** [хв'і'л'ійник] *ч.* 'т. с., що **філійник**' (с. Мшр Знм р-ну).
- ХОЛЯНДРА** [хо'л'андра] *ж.* 'т. с., що **коляндра**' (с. Пдв Нвр р-ну).
- ХРОН** [хрон] *ч.* 'хрін' (с. Влд Крв р-ну).
- ЦИБАК** [ци'бак] *ч.* 'т. с., що **стрелка**' (сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ЦИБАХ** [ци'бах] *ч.* 'т. с., що **стрелка**' (сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ЦИБУЛЯ ЧАСНИКОВА** [ци'бул'а часни'кова] *ж.* 'сорт цибулі (з однієї виростає декілька, довга)' (с. Остж Нвм р-ну).
- ЦИБУХ** [ци'бух] *ч.* 'т. с., що **стрелка**' (с. Ост Нвм р-ну; смт Кмп Кмп р-ну; сс. Бзн, Дбр Влш р-ну; сс. Крт, Трн Глв р-ну; сс. Ндл, Пдв Нвр р-ну).
- ЦИГАНКА** [ци'ганка] *ж.* 'т. с., що **американка 2**' (с. Грз Глв р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ЦИГАНОЧЬКА** [ци'ганоч'ка] *ж.* 'зменш. до **циганка**' (с. Влд Крв р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ЦИПКИ** [цип'ки] *мн.* 'цибаки' (с. Івнк Знм р-ну).
- ЦПАК** [ц'і'пак] *ч.* 'т. с., що **стрелка**' (с. В. Ччл Нвг р-ну).
- ЦПКИ** [ц'іп'ки] *мн.* 'т. с., що **ципки**' (с. Івнк Знм р-ну; м. Олдр Олдр р-ну).
- ЦП'ЯК** [ц'іп'йак] *ч.* 'т. с., що **стрелка**' (смт Уст Уст р-ну).
- ЧОЛОВІЧКИ** [чолов'ічки] *мн.*, 'сорт квасолі (біла, з темно-червоними плямами)' (с. Клн Нвр р-ну; с. Птр Нвм р-ну).
- ШАЛУХА** [шалу'ха] *ж.* 'дрібні відходи з овочів (цибулі, часника, квасолі тощо), які не йдуть на корм скотині' (с. Ост Нвм р-ну).

- ШАЛУШКИ** [шалуш'ки] *мн.* 'листочки біля качана кукурузи' (с. Пдл Олв р-ну).
- ШАМУШИННЯ** [шаму'шин':а] *с.* 'т. с., що шалушки' (с. Ост Нвм р-ну).
- ШАМУШКИ** [шамуш'ки] *мн.* 'т. с., що шалушки' (с. Івнк Знм р-ну).
- ШАМШУЛИННЯ** [шамшу'лин':а] *с.* 1) 'т. с., що шалушки' (с. Сбл Знм р-ну); 2) 'лушпиння з часника, цибулі' (с. Сбл Знм р-ну).
- ШАНТА** [шанта] *жс.* 'глуха (собача, свиняча) кропива' (с. Шпл Глв р-ну).
- ШПОН** [шп'і'он] *ч.* 'т. с., що піон' (с. Бгд Знм р-ну).
- ШПОРИШКИ** [шпо'ришки] *мн.* 'т. с., що споришки' (с. смт Уст Уст р-ну; с. Влд Крв р-ну; с. Ост Нвм р-ну; с. Сбл Знм р-ну; с. Пдл Олв р-ну); [шпориш'ки] *мн.* 'т. с., що споришки' (с. Кпт Нвм р-ну; с. Ндл Нвр р-ну).
- ШПУРИШ** [шпу'риш] *ч.* 'т. с., що спориш' (с. Дмт Знм р-ну).
- ШПУРИШКА** [шпу'ришка] *жс.* 'т. с., що спориш' (с. Кпт Нвм р-ну; м. Пмч Дбрв р-ну).
- ШПУРИШКИ** [шпу'ришки] *мн.* 'т. с., що споришки' (с. Івнк Знм р-ну).
- ШУЛУПИНЯ** [шулу'пин'а] *с.* 'т. с., що шалушки' (с. Грз Глв р-ну).
- ШУЛЯК** [шу'л'ак] *ч.* 'капуста, що не склалася в головку' (с. смт Онф Онф р-ну; с. Кпт Нвм р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ШУЛЯЧОК** [шул'а'чок] *ч.* 'зменш. до шуляк' (с. Дбр Влш р-ну; смт Онф Онф р-ну; с. Кпт Нвм р-ну; сс. Мхй, Пдл Олв р-ну).
- ШУШУЛКА** [шу'шулка] *жс.* 'т. с., що шалушки' (с. Дбр Влш р-ну).
- ЩИР** [шчир] *жс.* 'щириця' (с. Грз Глв р-ну; с. Тжн Гйв р-ну).
- ЯГОДА** [йагода] *жс.* 1) 'вишня або черешня' (с. Ндл Нвр р-ну); 2) 'вишня' (с. Грз, Трн Глв р-ну).

Висновки. Отже, у розвідці зафіксовано 245 діалектизмів степових та суміжних говірок Дніпро-Бузького межиріччя (на матеріалі говірок Кіровоградщини) з наявними фонетичними, морфологічними, акцентуаційними дублетами, полісемією. Охарактеризовано основні принципи структури лексикографічних статей. Перспективним вважаємо подальший збір діалектизмів цього регіону.

СПИСОК НАЗВ ОБСТЕЖЕНИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТИВ ТА ЇХНІХ УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

с. Березова Балка Вільшанського р-ну – с. Б. Блк Влш р-ну; м. Бобринець Бобринецького р-ну – м. Ббр Ббр р-ну; с. Богданівка Знам'янського р-ну – с. Бгд Знм р-ну; с. Богданове Ульянівського р-ну – с. Бгд Улн р-ну; с. Бузниковате Вільшанського р-ну – с. Бзн Влш р-ну; с. Велика Чечеліївка Новгородківського р-ну – с. В. Ччл Нвг р-ну; смт Вільшанка Вільшанського р-ну – смт Влш Влш р-ну; с. Власівка Світловодського р-ну – с. Влс Свт р-ну; с. Володимирівка Знам'янського р-ну – с. Влд Знм р-ну; с. Володимирівка Кіровоградського р-ну – с. Влд Крв р-ну; с. Гнатівка Добровеличківського р-ну – с. Гнт Дбрв р-ну; с. Грузьке Голованівського р-ну – с. Грз Глв р-ну; с. Дмитрівка Знам'янського р-ну – с. Дмт Знм р-ну; с. Добра Добровеличківського р-ну – с. Дбр Влш р-ну; смт Завалля Гайворонського р-ну – смт Звл Гйв р-ну; м. Знам'янка Знам'янського р-ну – м. Знм Знм р-ну; с. Іванівка Долинського р-ну – с. Івн

Длн р-ну; с. Іванківці Знам'янського р-ну – с. Івнк Знм р-ну; с. Кам'яна Криниця Ульяновського р-ну – с. К. Крн Улн р-ну; с. Капітанівка Новомиргородського р-ну – с. Кпт Нвм р-ну; с. Кетрісанівка Бобринецького р-ну – с. Ктр Ббр р-ну; смт Компаніївка Компаніївського р-ну – смт Кмп Кмп р-ну; с. Крупське Кіровоградського р-ну – с. Крп Крв р-ну; с. Крутеньке Голованівського р-ну – с. Крт Глв р-ну; с. Луполове Ульяновського р-ну – с. Лпв Глв р-ну; с. Макариха Знам'янського р-ну – с. Мкр Знм р-ну; с. Мар'ївка Компаніївського р-ну – с. Мрв Кмп р-ну; с. Мар'янівка Бобринецького р-ну – с. Мрн Ббр р-ну; с. Межирічка Голованівського р-ну – с. Мжр Глв р-ну; с. Михайлівка Олександрійського р-ну – с. Мхй Олв р-ну; с. Мошорине Знам'янського р-ну – с. Мшр Знм р-ну; с. Надлак Новоархангельського р-ну – с. Ндл Нвр р-ну; с. Новий Стародуб Петрівського р-ну – с. Н. Стд Птр р-ну; смт Олександрівка Олександрівського р-ну – смт Олв Олв р-ну; м. Олександрія Олександрійського р-ну – м. Олдр Олдр р-ну; смт Онуфріївка Онуфріївського р-ну – смт Онф Онф р-ну; с. Оситна Новомиргородського р-ну – с. Ост Нвм р-ну; с. Оситняжка Новомиргородського р-ну – с. Остж Нвм р-ну; с. Панчеве Новомиргородського р-ну – с. Пнч Нвм р-ну; с. Первозванівка Кіровоградського р-ну – с. Првз Крв р-ну; с. Петрове Петрівського р-ну – с. Птр Птр р-ну; с. Петроострів Новомиргородського р-ну – с. Птр Нвм р-ну; с. Підвисоке Новоархангельського р-ну – с. Пдв Нвр р-ну; с. Підлісне Олександрівського р-ну – с. Пдл Олв р-ну; с. Піщаний Бід Добровеличківського р-ну – с. П. Брд Дбрв р-ну; с. Плетений Ташлик Маловисківського р-ну – с. П. Тшл Млв р-ну; с. Плоско-Забузьке Вільшанського р-ну – с. П-Збз Влш р-ну; с. Покотилове Новоархангельського р-ну – с. Пкт Нвр р-ну; м. Помічна Добровеличківського р-ну – м. Пмч Дбрв р-ну; с. Сабліне Знам'янського р-ну – с. Сбл Знм р-ну; с. Синицівка Ульяновського р-ну – с. Снц Улн р-ну; с. Скалева Новоархангельського р-ну – с. Скл Нвр р-ну; смт Смоліне Маловисківського р-ну – смт Смл Млв р-ну; с. Созонівка Кіровоградського р-ну – с. Сзн Крв р-ну; с. Тарасівка Олександрівського р-ну – с. Трс Олв р-ну; с. Таужне Гайворонського р-ну – с. Тжн Гйв р-ну; с. Троянка Голованівського р-ну – с. Трн Глв р-ну; с. Турія Новомиргородського р-ну – с. Тр Нвм р-ну; смт Устинівка Устинівського р-ну – смт Уст Уст р-ну; с. Червоне Гайворонського р-ну – с. Чрв Гйв р-ну; с. Червонокосянтинівка Петрівського р-ну – с. Ч. Кст Птр р-ну; с. Чистопілля Вільшанського р-ну – с. Чст Влш р-ну; с. Шамраївка Ульяновського р-ну – с. Шмр Улн р-ну; с. Шепилове Голованівського р-ну – с. Шпл Глв р-ну; с. Якимівка Маловисківського р-ну – с. Якм Млв р-ну.

Список використаної літератури

1. Вікторіна О. М. Лексика народної медицини і лікувальної магії у степових говірках Дніпро-Бузького межиріччя : у 2-х Т. : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Вікторіна Олена Миколаївна. – Кіровоград, 2009. – 611 с.

2. Гороф'янюк І. В. Із спостережень над ботанічною лексикою говірок Подільського ареалу / І. В. Гороф'янюк // Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова : зб. наук. праць / відп. ред. М. Я. Плющ. – К. : КНУ ім. М. П. Драгоманова, 2007. – Вип. 3. – Кн. 2. – С. 82-89. – (Серія 10. Проблеми граматики і лексикології української мови).

3. Громко Т. В. Семантичні особливості народної географічної термінології Центральної України / Т. В. Громко – Кіровоград: РВЦ КДПУ, 2000. – 172 с.

4. Миголинець О. Ф. Ботанічна лексика українських говорів Закарпатської області : автореф. дис. ... канд. філол. наук. / О. Ф. Миголинець. – Ужгород, 1996. – 24 с.

5. Москаленко Л. А. Ботанічна лексика українських степових говірок Миколаївської області : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Л. А. Москаленко. – Київ, 1992. – 18 с.

6. Омельковець Р. С. Номінація лікарських рослин в українському західнополіському говорі : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.01 / Р. С. Омельковець. – Київ, 2004. – 23 с.

7. Осташ Н. Про українські народні назви квасолі (*phasolus vslgaris* l) / Н. Осташ // Вісник Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Філологія. – Випуск XV – XVIII. – Івано-Франківськ : Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ, 2007. – С. 319-324.

8. Поістогова М. В. Номінаційні процеси у ботанічній лексиці східнополіських говірок / М. В. Поістогова : автореф. дис. ... канд. філол., наук. – Київ, 2005. – 23 с.

9. Сабадош І. В. Із спостережень над ізоглосами гуцульських ботанічних назв / І. В. Сабадош; відп. ред. Я. Закревська // Гуцульські говірки : Лінгвістичні та етнолінгвістичні дослідження. – Львів, 2000. – С. 99-111.

ДЖЕРЕЛА

ГГ – Гуцульські говірки. Короткий словник / відп. ред. Я. Закревська. – Львів, 1997. – 232 с.

Дзендз. – Дзендзелівський Й. О. Словник специфічної лексики говірок Нижнього Подністров'я / Й. О. Дзендзелівський // Лексикографічний бюлетень. – К., 1958. – Вип. VI. – С. 36 – 54.

МСГГ – Піпаш Ю. Матеріали до словника гуцульських говірок (Косівська Поляна і Росішка Рахівського району Закарпатської області) / Ю. Піпаш, Б. Галас. – Ужгород, 2005. – 266 с.

МССУГ – Омельченко З. Л. Матеріали до словника східностепових українських говірок / З. Л. Омельченко, Н. Б. Клименко. – Донецьк : Вид-во ДонНУ, 2006. – 114 с.

Онишк. – Онишкевич М. Й. Словник бойківських говірок : у 2 ч. / М. Й. Онишкевич. – К., 1984.

ПЛММ – Никончук М. В. Поліська лексика народної медицини та лікувальної магії / М. В. Никончук, О. М. Никончук, В. М. Мойсієнко. – Житомир, 2001. – 147 с.

Саб – Сабадош І. В. Словник закарпатської говірки села Сокирниця Хустського району / І. В. Сабадош. – Ужгород : Ліра, 2008. – 480 с.

СБГ – Словник буковинських говірок / за заг. ред. Н. В. Гуйванюк. – Чернівці : Рута, 2005. – 688 с.

СГНН – Чабаненко В. А. Словник говірок Нижньої Наддніпрянщини : у 4 т. / В. А. Чабаненко. – Запоріжжя, 1992.

СЗГ – Аркушин Г. Л. Словник західнополіських говірок : у 2 т. / Г. Л. Аркушин. – Луцьк : Вежа, 2000.

СПГ – Лисенко П. С. Словник поліських говорів / П. С. Лисенко. – К., 1974. – 260 с.

Елена Викторина. Ботаническая лексика в степных и смежных говорах Среднего Днепро-Бугского междуречья.

В статье собран материал для Словаря степных и смежных говоров Среднего Днепро-Бугского междуречья. Представлено 245 диалектизмов с фонетическими, морфологическими, акцентуационными дублетами, полисемией. Охарактеризованы основные принципы структуры лексикографических статей.

Ключевые слова: ботаническая лексика, степные и смежные говоры Среднего Днепро-Бугского междуречья, диалектизмы, лексикографическая статья.

Elena Viktorina. The botanical lexicon in the steppe and related dialects of Middle Dnieper-Bug watershed.

The material for the Dictionary of steppe and overlapping dialects of the territory between the Dnieper and the Bug rivers is collected in the study of 245 dialectisms, which are accompanied with available phonetics, morphological research, accentual doublets, and polysemy. The main principles of lexicographical articles are characterized.

Key words: botanical vocabulary, steppe and related dialects of the territory between the Dnieper and the Bug rivers, dialectisms, lexicographical article.

УДК 37.022

О. А. Жгут, Л. В. Чернобровкіна

НАУКОВО-ДОСЛІДНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПОГЛИБЛЕННЯ ЕКОЛОГІЧНИХ ЗНАТЬ УЧНІВ

Ніхто не знає сили свого розуму, сили наполегливості та регулярної старанності, поки не випробує їх.

Джон Локк

У статті розглядаються питання щодо організації науково-дослідницької діяльності учнів. Висвітлюється специфіка виконання науково-дослідницьких робіт у процесі формування екологічних знань.

Ключові слова: науково-дослідницька робота, екологія, метод проектів, екологічна освіта.

На всіх стадіях свого буття людина була тісно пов'язана з навколишнім середовищем. Але з розвитком високоіндустріалізованого суспільства небезпечно втручання людини у сферу природи різко посилюється, розширився об'єм цього втручання, і нині воно загрожує стати глобальною небезпекою